

A mesterpedagógusi és kutatótanári fokozatokba sorolható pedagógusok pedagógiai innovációs tevékenységeinek elemzése, javaslat a pilotban részt vevők körére (T-TUDOK)

A kutatási/fejlesztési feladat

A T-Tudok feladata az volt, hogy minimum 1200 innovatív pedagógust azonosítson egy bizonyos eljárás során, akik így a projektben részesei lehetnek a pedagógusminősítési eljárás finomítását szolgáló pilotnak. A T-Tudok a projekt keretében elkészítette a kiválasztási kritériumokat tartalmazó elemző tanulmányt, majd e kritériumokon alapuló strukturált online kérdőívet. Ezután került sor a legalább 10 év tapasztalattal és valamilyen innovatív gyakorlattal rendelkező pedagógusok nagymintás felvételére (mintegy 5000 válaszolóval) és a mintából, többváltozós elemzés alapján 1700 innovatív tanár meghatározására. Az online kérdezés adatai alapján elkészült egy elemző tanulmány is.

A kiválasztási kritériumokat tartalmazó tanulmány és az online kérdőív kialakítása

A nagymintás online lekérdezést komoly előtanulmányok előzték meg. A magyar pedagógustársadalmat és az életpályamodelleket bemutató tanulmány rávilágít egy-két olyan tényre, amelyek behatárolják a pedagógus innovátori tevékenységét.

A magyar pedagógustársadalom jellemzői:

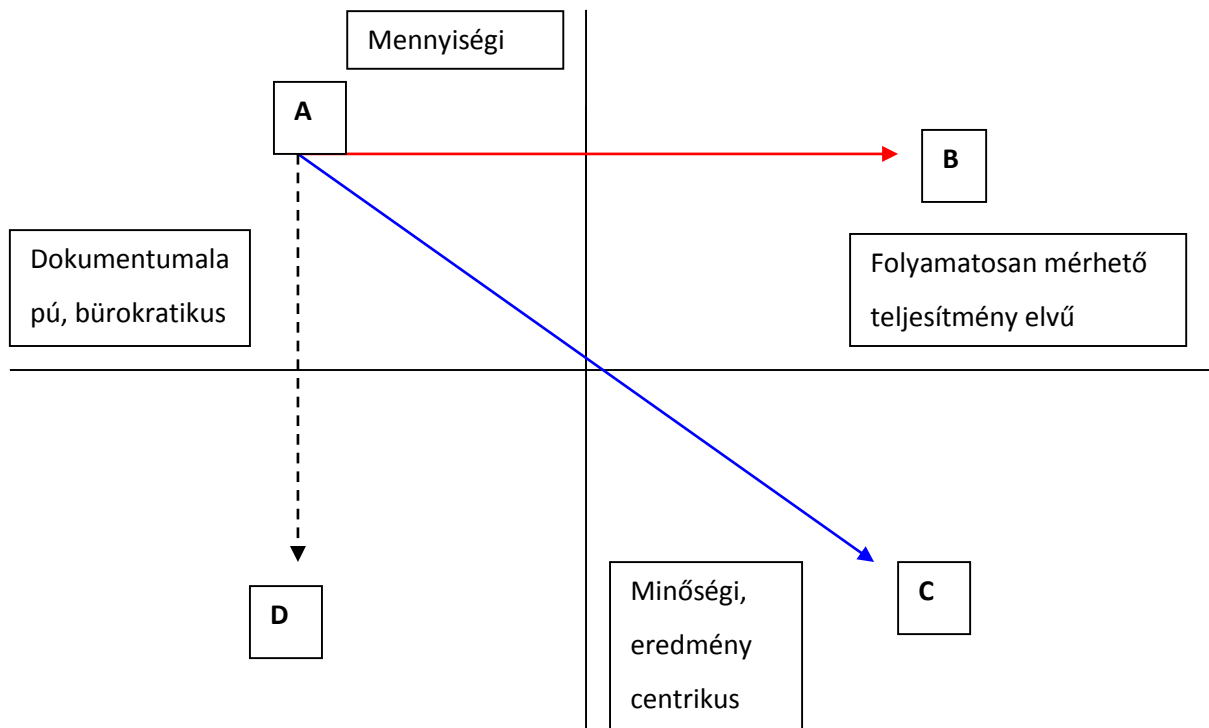
- Évek óta 83% körül van a nők aránya
- Az elnőiesedett szakma alacsony bérrel is jár
- Előregedett a magyar pedagógustársadalom
- Folyamatos a kontraszelekció
- Alacsony arányú innovativitás
- Nem hatékony a munka és időszervezés
- Alacsony szintű a nemzetközi mobilitás

A pedagógus előmenetel különböző modelljei

Két dimenzió mentén vázolható fel az európai modellek a múltban és a jelenben, az egyik dimenzió azt tükrözi, hogy inkább mennyiségi vagy minőségiszemléletű a pedagógusok előre menetele és bérezése, a másik pedig, hogy a fő szervezőelv inkább bürokratikus, vagy egy folyamatosan mérhető teljesítmény elvű.

1. ábra

A pedagógus előmeneteli rendszerek modelljei

A – korábbi rendszer: végzettség és senioritás alapú előremenetel, alapvetően ilyen a korábbi magyar rendszer, ahol egy közalkalmazotti bértábla működött a pedagógusokra

B – teljesítményen alapuló bérezés, de ez elsősorban mennyiségi alapon működik, ilyen amikor a differenciálás elsősorban az elvégzett túlórák alapján történik. A magyar pedagógustársadalom a legfrissebb közvélemény-kutatás adatai alapján (TÁRKI, 2012) leginkább ide szeretne jutni.

C – ide tartanak, vagy akarnak tartani az angolszász rendszerek, ahol elsősorban a tanulói teljesítmények állnak a középpontban és ehhez próbálják több-kevesebb sikerrel kötni a pedagógusbérezést. Jellemző, hogy ebben a rendszerben nem létezik a kutatótanár, ugyanis feltételezik, hogy az eredményes tanárnak állandóan reflektálnia kell a teljesítményére, vagyis kutatói attitűddel is kell rendelkeznie.

D – ez leginkább a német rendszer, ahol minőségi elvárás van, de a tanulók teljesítménye nincs közvetlenül a fókuszban és a pedagógusi minőségre és a tanulói teljesítmény növekedésre közvetlenül utaló dokumentumok állnak a pedagógus előmenetel középpontjában, egy erősen közszolgálati, közalkalmazotti keretben.

A hazai szakértők zöme C-be tartana, a magyar pedagógusok zöme B-be, a jelenleg felálló rendszer pedig leginkább D-be tart. Kérdés az is, hogy vajon létezik-e jól működő minőségelvű bürokratikus rendszer, vagy ilyen nem létezik. Másik kérdés, ha létezik is, vajon a magyar pedagógustársadalom számára valós opció-e, vagyis tudnak-e benne létezni. Harmadik kérdés, vajon elmozdítható-e a rendszer az aranyközép útra, C-be.

Az 1200 pedagógus kiválasztásánál éppen ezért nem pusztán mesterszintű pedagógusok kiválasztása a cél, hanem egy olyan innovatív elit réteg kiválasztása áll a fókuszban, amelyik nemcsak magas szinten űzi a mesterségét, de újat hoz létre, amely innováció termékenyen hat a pedagógiai gyakorlat minőségére és eredményességére, és ilyen irányú tudásukat készek megosztani a tágabb szakmai közösséggel. Vagyis a közösségi szemléletű, tanításmódszertanilag a korszerű és megújulni kész, tudását megosztó és magasan képzett pedagógusok kerülnek elsősorban a projektet segítő mesterjelöltek közé. A kiválasztási

szempontok alapját az ilyen, mester és kutatótanári szinten végzendő tevékenységek megléte és gyakorisága jelentette. Annak érdekében, hogy ezen tevékenységek körét minél jobban lefedjük, elméleti kiinduló profilokat állítottunk fel, amelyek mind attitűdjében, mind tevékenységében lefedik az innovatív, tudáság megosztó, szakmai közösségben tevékenykedő mester és kutatótanár portfólióját.

Mester és kutatótanári kiinduló munkaprofilok

- Mentor/vezetőpedagógus (mentor, vezetőtanár, szakvezető, gyakorlatvezető): pedagógus-továbbképzésben közreműködő (jelöltet, vagy kezdőt segít)
- Innovátor (jó gyakorlatokat kidolgozó, önfejlesztő, iskolafejlesztő, tartalom és eszközfejlesztő)
- Intézményvezető (és egyéb vezető pl.: munkaközösség vezető)
- Képző (pedagógusképzésben és/vagy továbbképzésben oktatóként résztvevő, programot fejlesztő)
- Kiemelkedő pedagógus (közvetlen szakmai környezete és a tágabb szakmai közösség alapján kiemelkedő munkát végző)
- Kutató (a nevelés-oktatás területével foglalkozó kutatási projektben vesz részt és/vagy saját osztálytermi, iskolai gyakorlatát kutatja)

A jellegzetes mester és kutatótanári tevékenységcsoportok körét is meghatároztuk:

- Oktat, nevel, tanít, fejleszt, fejlődésében támogat, tanácsot ad,
- Értékel, felmér, diagnosztizál, minősítésben részt vesz
- Alkot, kidolgoz, létrehoz, kifejleszt, tovább fejleszt, adaptál
- Kutat, vizsgál, elemez
- Tudását megosztja, megjelentet, publikál
- Szervezetben és szervezeten kívüli közösségekben együttműködik, kommunikál, tudást megoszt, kapcsolatot tart, szervez
- Szakmailag továbbképzzi, fejleszti önmagát, saját fejlődését, tanulását tervezi

A profilokhoz minden tevékenységcsoportban hozzárendeltük a tevékenységeket. Miután a profilokban több átfedő tevékenység is megjelent, ezeket összevontuk. Az így kapott még mindig 250 elemű tevékenységlistát pedig lecsökkentettük, ahol két szempontot vettünk figyelembe:

- olyan tevékenységek kerüljenek be, amelyeket nem mindenki végez, hogy megfelelően szórjon a minta
- olyan tevékenységek kerüljenek be, amelyek a hazai és nemzetközi szakirodalom és gyakorlat alapján alapvetőek a mester és kutatótanári szinten

E szempontok alapján, a szakértők közötti többszöri iterációval készült és lett végleges az online kérdőív (lásd Melléklet):

Az online lekérdezés

A vizsgálat célcsoportja a potenciálisan mester és a potenciális mesterpedagógusi és kutatótanári fokozatokba sorolható pedagógusok voltak. Ezen felül a részkutatás célja: a potenciális mesterpedagógusi és kutatótanári fokozatokba sorolható pedagógusok jelenlegi pedagógiai innovációs tevékenységeinek vizsgálata és bemutatása.

2014. november 3-án elindult az online lekérdezés folyamata. A lekérdezést 12 órás telefonos ügyelettel és 24 órás e-mail ügyelettel segítettük, valamint készült egy részletes kitöltési útmutató (lásd Melléklet). A lekérdezés időszaka alatt 400-500 megkeresés, segítségkérés érkezett. A kérésekre átlagosan 3-4 óra alatt megoldást találtunk. A lekérdezés időszaka alatt hetente kétszer nyújtottunk tájékoztatást az OH munkatársainak a felületre belépők, az adatmentők és a kitöltők számáról. A válaszadói aktivitás segítése céljából az adatfelvételt 2014. november 24-ig meghosszabbítottuk, a kérdőív november 24. éjfélig volt elérhető. Végül összesen 5360-an töltötték ki a kérdőívet, amelyből 4263 volt értékelhető (végig kitöltött).

A pilotban résztvevők ajánlott körének kiválasztása

Az adatfelvétel lezárása után Excel majd SPSS adatbázist hoztunk létre. Az adatokat tisztítottuk, majd az ELTE szakértőivel közösen a kiválasztási szempontsorok mentén rangsoroltuk a válaszadókat. A válaszadók rangsorát Excel formátumban adtuk át a Megrendelőnek, ez az adatbázisban szereplő első 1700 helyen rangsorolt Oktatási azonosítóval ellátott válaszadó volt az, akiket a pilot-részvételre javasoltunk. *Elvileg* az Oktatási Hivatal ebből a körből választotta ki a pilotban résztvevő 1200 pedagógust. A pilotban valós résztvevőknek végülis mintegy 75-80 százaléka került ki ebből a körből, de jellemzően viszonylag nagy arányban maradtak ki általunk előre rangsorolt pedagógusok is.

Négy alapvető forrásból táplálkozott a rangsorolási szempontok kialakítása:

- meglévő jogszabályi környezetnek megfelelően (így a 13 évnél rövidebb gyakorlati idővel rendelkezőket nem rangsoroltuk, de az elemzésbe az ő tapasztalataikat is belevettük)
- Oktatási Hivatal programvezetőinek javaslatai (a szakvizsgáknak magas súlyt adtunk, a közoktatás vezetői szakvizsgát is beszámítottuk)
- ELTE szakembereinek és felkért szakértőinek javaslatai (a tudásmegosztó, innovatív illetve kutatási tevékenységek erőteljes figyelembevételével)
- az adatbázisból kirajzolódó tevékenységstruktúrák (a ritka de általunk fontosnak tartott tevékenységek is magasabb súlyt kaptak)

Csak azok kerülhettek kiválasztásra, akiknek minimum 13 év gyakorlata volt és vállalták a pilotban való részvételt.

Három szempont szerint rangsoroltunk:

- 1.) Tevékenységek
- 2.) Kiválóság
- 3.) Kompetencia

Sajnos az idő rövidege nem engedte meg, hogy kvalitatív jellegű információkra is alapozzunk, ezért igyekeztünk azokat az ismérveket összerakni, amelyek tényszerűek és megbízhatóan jelzik egy-egy pedagógus innovativitását, kutatói tevékenységét. Azokat az adatokat sem tudtuk használni, amelyek mennyiségre kérdeznék rá (mentoráltak száma, publikációk száma, stb.), mert meglehetősen sok outlier volt köztük, amiket idő és plusz információ híján nem tudtunk megszűrni. Ugyanakkor így is sok olyan információ maradt, amelyre alapozva megbízhatóan be lehetett sorolni a pedagógusokat.

A kiválasztási szempontokat több fordulóban egyeztetettük az OH és az ELTE szakembereivel, illetve a felkért szakértőkkel. Miután nem minden téren sikerült teljes egyetértést kialakítani, ezért ilyen esetekben a megengedőbb változatot választottuk, amit

szükség esetén tovább lehet szűkíteni. Így a szakvizsgával nem rendelkezőket és a szakmai tanárokat benne hagytuk a rangsoroltak listájában. A szakvizsgának ugyanakkora súlyt adtunk, mint a PHD-nak vagy a DLA-nak (20 pont), de nem zártuk ki a szakvizsgával nem rendelkezőket, miután az online kérdőív kitöltésére invitáló felhívás sem zárta ki őket.

A tevékenységeket profilonként többváltozós elemzésnek vetettük alá. Módszernek a főkomponens elemzést választottuk varimax rotációval. Ez a módszer alkalmas arra, hogy jellegzetes tevékenységcsoportokat alakítsunk ki és ezeken keresztül kirajzoljuk a mai magyar mesterpedagógus profilját. A faktorok mentén kirajzolódó tevékenységnyalábokat az ELTE szakembereivel néztük végig és döntöttük el, hogy bekerüljenek-e a kiválasztási szempontokba, és ha igen, akkor mekkora súllyal. Általában két szempontot követtünk:

- mennyire fontos tevékenységnyaláb az innovatív mesterpedagógus és kutatótanárok kiválasztása szempontjából
- mennyire ritka a tevékenység (ha normál eloszlást mutatott, vagy jobbra ferde eloszlást, akkor megfontoltuk, hogy bevegyük-e, amennyiben balra ferde eloszlást mutatott, akkor mindenképpen bevettük és általában súlyt is adtunk. Ez utóbbiak ugyanis a ritkán végzett tevékenységek.)

A faktorokat tízes skálára alakítottuk át. A főkomponensek 0 átlagú, 1 szórású változók, de az outlierok miatt a minimum maximum értékek eléggé mások lehetnek különböző problémák esetében. Ha nincsenek igazán outlierok (mondjuk a szkórok mindegyike -3 és 3 közé esik, azaz a szórás háromszorosánál nincs nagyobb eltérés) megnéztük a minimális és maximális értéket, a minimummal eltöltük a skálát és betranszformáltuk 0-10 közé, azaz ha Y a szkór, akkor a transzformált

$$(Y-\text{minimum}) * 10 / (\text{maximum} - \text{minimum})$$

így ami eredetileg pl -3 és 3 között volt, az 0 és 10 között lesz. Ha vannak nagyon kilógó értékek (ami azt jelenti, hogy vannak a szórás sokszorosával az átlagtól eltérők akkor érzékeny lesz a skála a kilógókra, de miután mi éppen a kiemelkedő személyeket keressük, ezért ilyen esetben is a sima transzformációt alkalmaztuk. vagy az elején érdemes őket megkeresni, ők a nagyon kis és/vagy nagy értéket felvevők.

A kiválasztás syntaxa:

COMPUTE KIVÁLASZTÁSKORREKCIÓÓVODA=X@8.1 +5* X@11 + 2*X@12 + X@15.2 + X@20.1.2 + X@27.2.1 + X@28.1 +

X@28.4 + X@28.9 + 20*X@42+20*X@43+XÖSSZESÍRÁS + XKONFELŐADÓ + XVERSENYEK2+20*XSZAKVIZSGA +

XDÍJSUMMA+5*XNYELVPONT+5*XPISATUDAS + @51 + 3*XINTÉZMÉNYFEJLINNOVATÍV + XINTÉZMÉNYFEJLVEZETŐ +

2*XMENTORFELSŐOKT + 2*XKÉPZŐINTENZIV + XKÉPZŐVIZSGA + 2*XTUDÁSMEGOSZTÓPUBLIKÁLÓ + XTUDÁSMEGOSZTÓVERBÁLIS +

3*XTUDÁSMEGOSZTÓHÁLÓZATI + 2*XKUTATÓÖNÁLLÓ + XKUTATÓRÉSZ + 2*XPRODUKTUMESZKÖZ + XPRODUKTUMPEDKÉPZÉS

+ XPRODUKTUMIKT + XPRODUKTUMTANTERV + XIKTWEB2 +
 XIKTPROGRAMOZÓ + KORREKCIÓSÓVODA.

EXECUTE.

Az így kialakított pontszámrendszer elméleti maximuma 355 pont, de ez – miután nem életszerű, hogy valakinek egyszerre legyen PhD, DLA fokozata és szakvizsgálója – csak elméleti maximum. A rangsorolt pedagógusok mintájában a valós maximum 220 pont. Ha területenkénti megoszlást vesszük a valós pontszám intervallumra, akkor a tevékenységek 55%, kompetenciák 30 % és a kiválóság 15% arányokat kapjuk. Ugyanakkor figyelembe kell venni, hogy a tevékenységek közt ugyanúgy vannak olyan területek (például publikáció, kutatás), ami a kiválósághoz is tartozna, így ez utóbbi ennél még nagyobb arányban van jelen a rangsorolásban.

1. táblázat

A KIVÁLASZTÁSI PONTSZÁMRENDSZER TERÜLETENKÉNTI MEGOSZLÁSA

TERÜLET	Alterület	Elérhető maximális pontszám	Magyarázat
KOMPETENCIA	PHD	20	Ha a 42. kérdésre, miszerint rendelkezik Ph.D. fokozattal igennel válaszolt, 20 pontot kapott.
	DLA	20	Ha a 43. kérdésre, miszerint rendelkezik DLA. fokozattal igennel válaszolt, 20 pontot kapott
	Szakvizsga	20	Ha a 41,1 kérdésnél jelölte, hogy van pedagógus vagy közoktatásvezetői szakvizsgálója, 20 pontot kapott.
	Nyelvtudás	5	A 18. kérdésnél minden nyelv esetében átlagot számoltunk, összeadtuk a pontokat és a 3 pontnál többet elérők (a minta egynegyede),

			amennyiben nem nyelvtanár, 5 pontot kapott.
	Pisatudás	5	32-34. kérdések esetében, akik mind a három kérdésre jól válaszoltak, kaptak 5 pontot.
	Elméleti kompetenciaterüle ti összpontszám	70	
KIVÁLÓSÁG	TEMPUS részvétel	1	Ha a 8.1. kérdésnél jelezte, hogy részt vett TEMPUS programban, 1 pontot kapott.
	Találmány	5	Ha a 11. kérdésnél jelezte, hogy van bejegyzett találmánya, akkor 5 pontot kapott.
	Értékesített oktatási eszköz	2	Ha a 12. kérdésnél jelezte, hogy értékesítette szellemi oktatási eszközét, akkor 2 pontot kapott.
	Visel-e tisztséget	1	Ha a 15.2 kérdésnél jelezte, hogy visel tisztséget szakmai szervezetben, akkor 1 pontot kapott.
	Idegen nyelven olvas-e	1	Ha a 20.1. kérdésnél jelezte, hogy olvas idegen nyelven szakirodalmat, akkor egy pontot kapott.
	Nemzetközi díj	1	Ha a 27.1.2. kérdésnél jelezte, hogy van

			nemzetközi díja, egy pontot kapott.
	Diákportfólió	1	Ha a 28.1. kérdésnél jelezte, hogy a tanulói ösztönzésére készítene diákportfóliót, akkor egy pontot kapott.
	Kísérlet	1	Ha a 28.4. kérdésnél jelezte, hogy a tanulói ösztönzésére kísérletezésen alapuló labormunkát végeznek, akkor egy pontot kapott.
	Nemzetközi diákverseny	1	Ha a 28.9. kérdésnél jelezte, hogy a tanulói ösztönzésére nemzetközi versenyen vesznek részt, akkor egy pontot kapott.
	Hányféle dolgot publikál	3	A 6. kérdésre adott válaszok alapján ahányféle módon publikál, annyi pontot kapott (diszciplináris, szakmódszertani, pedagógiai-neveléstudományi)
	Konferencia előadó	1	Aki a 7.2. kérdésre azt válaszolta, hogy előadóként vett részt a közelmúltban konferencián, egy pontot kapott.
	Tanulói versenyek	6	Ha a 26. kérdésre azt felelte, hogy volt a tanulói közt

			díjazott OKTV, SZTV, országos tanulmányi verseny, művészeti, sport vagy nemzetközi versenyen) mindegyikre egy pontot kapott.
	Összes tanári díj	5	A 27.2. és 27.3. kérdésekben jelzett díjak említésként egy-egy pontot értek.
	Van-e portfóliója	1	Ha az 51. kérdésre jelezte, hogy feltöltötte a portfólióját, akkor egy pontot kapott.
	Elméleti kiválóságterületi összpontszám	30	
TEVÉKENYSÉGE K	Innovatív intézményfejlesztés	30	1. kérdéssorból képzett faktor, háromszoros súllyal
	Vezetői intézményfejlesztő	10	1. kérdéssorból képzett faktor, súlyozatlan
	Valódi mentor (vezetőtanár)	20	2. kérdéssorból képzett faktor kétszeres súllyal
	Intenzív képző, tréner	20	4.1. kérdéssorból képzett faktor kétszeres súllyal
	Felsőoktatási képző	10	4.1. kérdéssorból képzett faktor súlyozatlan
	Publikáló	20	5. kérdéssor alapján képzett

			faktor kétszeres súllyal
	Verbális tudásmegosztó	10	5. kérdéssor alapján képzett faktor súlyozatlan
	Hálózatépítő	30	5. kérdéssor alapján képzett faktor háromszoros súllyal
	Kutató önálló	20	9. kérdéssor alapján képzett faktor kétszeres súllyal
	Kutatási eszköz készítő	10	9. kérdéssor alapján képzett faktor súlyozatlan
	Feladatbank készítő	20	10. kérdéssor alapján képzett faktor kétszeres súllyal
	Módszertani segédanyagokat készítő	10	10. kérdéssor alapján képzett faktor súlyozatlan
	E-tankönyv készítő	10	10. kérdéssor alapján képzett faktor súlyozatlan
	Tantervfejlesztő	10	10. kérdéssor alapján képzett faktor súlyozatlan
	Web2IKT használó	10	19. kérdéssor alapján képzett faktor súlyozatlan
	Programozó	10	19. kérdéssor alapján képzett faktor súlyozatlan
	Elméleti tevékenységterület i összpontszám	250	
Korrektációs pont (óvodapedagógus, alsó tagozatos tanító)		5	Amennyiben óvodapedagógus, vagy alsó tagozatos tanító, plusz 5

			pontot kapott korrekciós céllal.
ELMÉLETI PONTSZÁM MINDÖSSZESEN		355	
VALÓS MAXIMÁLIS PONTSZÁM		220	

A mesterpedagógusi pontszám esetében 110 pontnál húztuk meg a határt. A kutatótanárokat úgy választottuk ki, hogy a fenti rangsorolás alapján az első 1500 pedagógust kiválasztottuk és azokat, akik rendelkeznek PHD-val vagy DLA-val, külön is rangsoroltuk az alábbi szempontok szerint:

Publikációs faktor + Kutató faktor + konferenciaelőadás + diákok nemzetközi versenyre buzdítása + kísérleten alapuló labormunka + találmány + szellemi termék + 2*DLA.

Így első körben 1502 pedagógust jelöltünk ki, a kutatótanárok a kiválasztottak 5 százalékát teszik ki. Utólagos korrekcióra a szakvizsgásokat tekintve került sor az OH kérésére, így a pedagógus szakvizsga mellett a közoktatás-vezetői szakvizsga is számításba került, ezzel további 217 pedagógus került kiválasztásra. Az OH részére átadott, a pilotra javasolt résztvevők köre így 1716 pedagógus adatait tartalmazta.

Megjegyzendő, hogy nagyon más csoportot képez a DLA-val rendelkező pedagógusok csoportja, akiket nehéz beletuszkolni egy kutatótanári profilba. Éppen ezért a DLA-t kétszeres súllyal vettük figyelembe, de így is csak három pedagógus jutott be a 18 DLA-s tanár közül és ebből kettőnek PhD-ja is van. Ezen a területen érdemes megfontolni, hogy más szempontok érvényesüljenek a művészeti területen.

Az online adatbázis elemzése

Első lépésben a kérdőív 52 kérdésére adott válaszok alapmegoszlásait, gyakoriságát vizsgáltuk. Ebből egy leíró gyorsjelentést készítettünk, majd elkészült az elsősorban a partnerek igényeit figyelembe vevő mélyebb elemzés is.

Főbb – a kiválasztás jóságát alátámasztó - eredmények:

Habár a pedagógusok által adott válaszok ellenőrzésére egy online kérdésben nincs mód, vagyis nem lehet a dokumentumokat bekérni vagy a tanulók haladását mérni, osztálytermi megfigyeléseket végezni, mint ahogy egy érett minősítési rendszerben ez bizonyára megtörténik, azért van mód bizonyos kontrollra. A TALIS nemzetközi tanárvizsgálat két, a pedagógus osztálytermi aktivitására és pedagógiai módszereire vonatkozó kérdésblokkjait, illetve az időmérlegre vonatkozó kérdéseket is betettük a kérdőívbe. A kiválasztásnál ezek a válaszok nem kerültek be a szempontsorba, de utólag kiváló alkalmat teremtettek a kiválasztás jóságának megítéléséhez.

- 1. A kiválasztottak szignifikánsan több időt szánának tanulásra, önképzésre és kutatásra.**

A kiválasztott és nem kiválasztott csoport között néhány tevékenységet illetően szignifikáns a különbség. A kiválasztottak többet foglalkoznak a szülőkkel, az értékeléssel, kutatással és többet is szeretnének ezekkel foglalkozni.

2. táblázat

Néhány tevékenység valós és Tevékenységek, óra/hét

Néhány tevékenység	Nem kiválasztott		Kiválasztott		Összes	
	Valós	Ideális	Valós	Ideális	Valós	Ideális
Tanórán, csoporton kívüli szakköri és egyéb szabadidős tevékenységek	2,36	3,42	2,85	3,81	2,54	3,56
Értékelés, fejlődés nyomon követése	3,25	3,69	3,55	4,05	3,36	3,82
Tanulás, önképzés	3,47	5,75	4,22	6,84	3,74	6,15
Kutatás, fejlesztés, publikálással kapcsolatos tevékenységek	0,79	2,99	2,3	5,08	1,34	3,77
Pedagógusközösséggel kapcsolatos tevékenységek	3,01	3,6	3,49	4,26	3,18	3,85
Szülőkkel való kapcsolat építése,	2,26	2,94	2,54	3,24	2,36	3,05

2. **A kiválasztottak pedagógiai módszerekben korszerűbbeknek mondhatók, ami alátámasztja a kiválasztási módszerek jóságát. A kutatótanár és mentortanár csoportok módszereikben szignifikánsan eltérnek, tehát e két csoport megkülönböztetésének is alátámasztott.**

A TALIS kérdések négy faktorba rendeződtek a többváltozós elemzés során, az első faktor a hagyományos pedagógiai módszereket sűríti, a második a differenciáló pedagógiai hozzáállást, a harmadik a gondolkodtató, a negyedik a frontális módszereket.

3. táblázat

TALIS kérdésblokk alapján kialakított pedagógiai módszerek faktorai

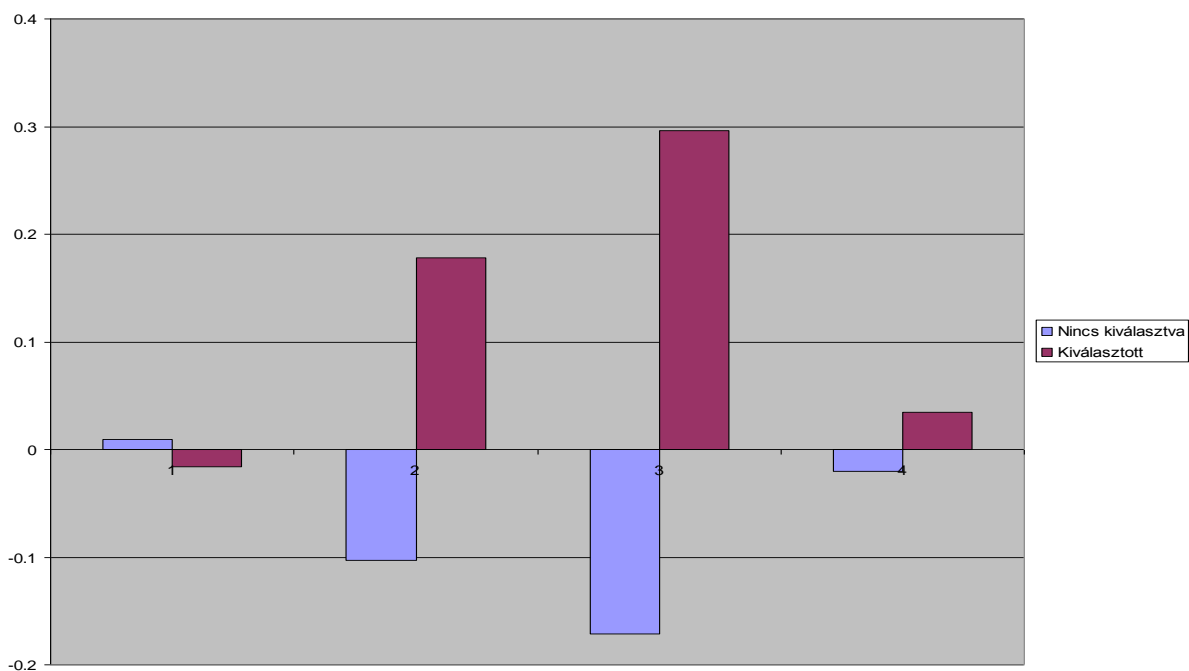
1. Hagományos	2. Differenciáló	3. Gondolkodtató	4. Frontális
----------------------	-------------------------	-------------------------	---------------------

<ul style="list-style-type: none"> •A diákokkal közösen átnézem az elkészített házi feladataikat. •Ellenőrzöm a diákok (munka)füzeteit. •Kérdésekkel ellenőrzöm, hogy a tananyagot megértették-e a diákok. •Világosan közlöm a tanóra célját. •A tanóra elején röviden összefoglalom az előző óra anyagát. •Röpdolgozatot vagy tesztet íratok velük, amellyel felmérem a tanulásukat. 	<ul style="list-style-type: none"> •Eltérő feladatokat adok tanulási nehézségekkel küzdő tanulóknak és/vagy azoknak, akik az átlagosnál gyorsabban képesek haladni. •Külön külön, egyénileg foglalkozom a diákokkal. •A tanulók képességeik szerint kialakított csoportokban dolgoznak. •A tanulók elemzik és értékelik saját munkájukat. •A tanulók kisebb csoportokban dolgoznak, és közösen kell megoldást találniuk egy problémára vagy feladatra. 	<ul style="list-style-type: none"> •Arra kérem a diákokat, hogy írjanak esszét, amelyben hosszabban kifejtik saját gondolataikat és érveiket. •A tanulók megvitatnak egy megadott témát és érvelnek egy megadott álláspont mellett, amely nem feltétlenül azonos a saját álláspontjukkal. •A diákok olyan produktumot állítanak elő, amelyet valaki más fog használni. 	<ul style="list-style-type: none"> •Azt kérem a tanulóktól, hogy egy feladat/folyamat minden egyes lépését jegyezzék meg. •Új tananyagot ismertetek (frontális tanári előadás).
---	---	---	---

Jól látható, hogy a differenciáló és gondolkodtató pedagógiai módszerek használata szignifikánsan magasabb a kiválasztott csoportban, mint a nem kiválasztottban.

2. ábra

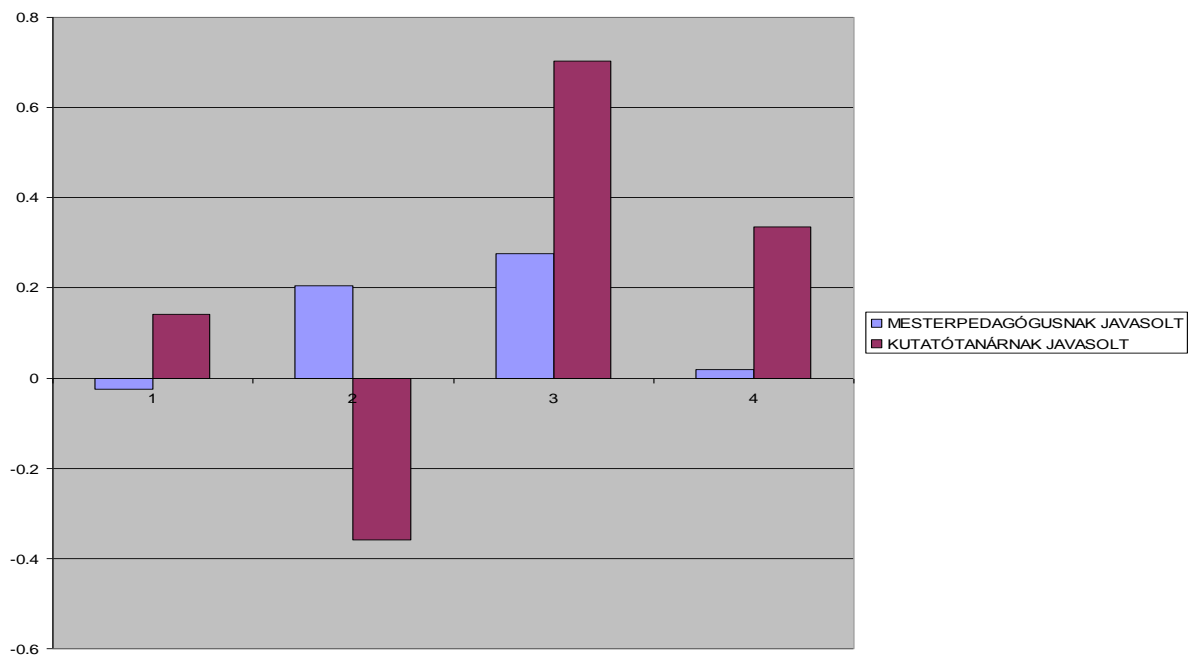
A TALIS pedagógiai módszerek elterjedtsége a kiválasztottak és nem kiválasztottak csoportjában, (faktorszór)

A kiválasztottak közt a mesterpedagógusnak és a kutatótanárnak javasoltak körét tekintve pedig érdekes kettősséget látunk, a kutatótanárnak javasoltak elsősorban gondolkodtatnak és a frontális technikát is inkább alkalmazzák, a mesterpedagógusok pedig elsősorban a differenciálással tűnnek ki. Ez az összefüggés akkor is fennáll, ha kontrollálunk az osztály tanulói összetételével, tehát nem azért van ez a kettősség, mert a kutatótanároknak javasolt pedagógusok elsősorban homogén közegben tanítanak.

3. ábra

A mester és kutatótanárok körében alkalmazott pedagógiai módszerek (faktorszór)

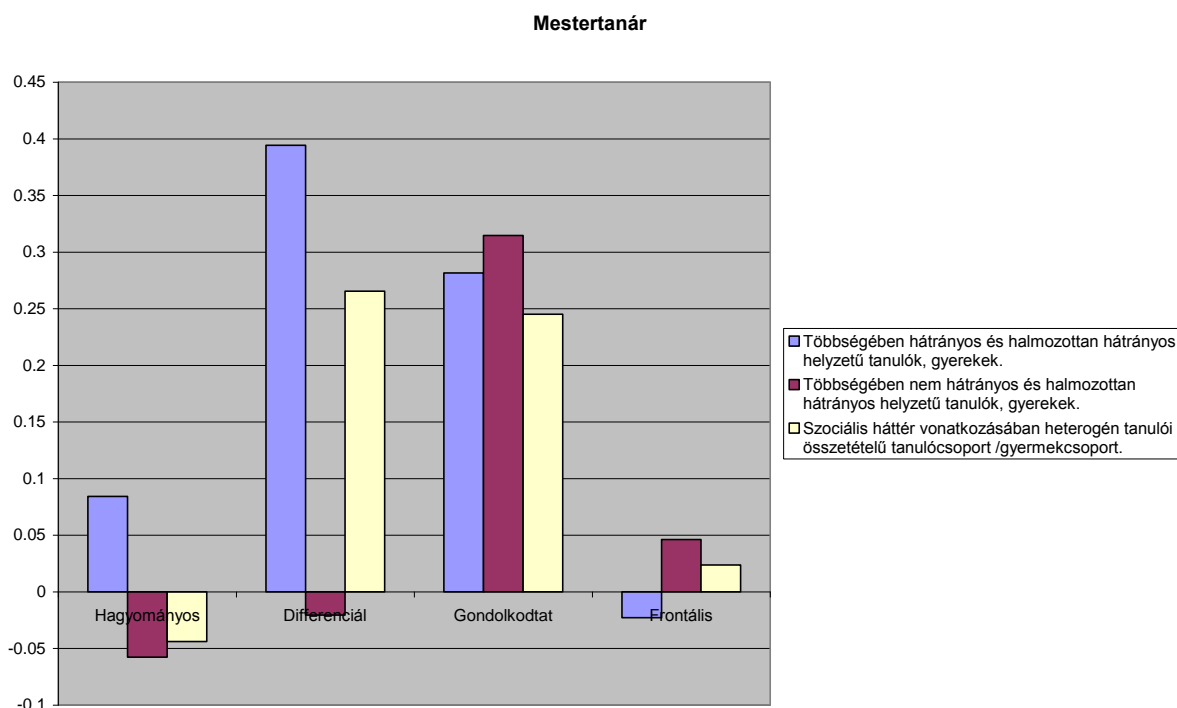

3. Sikerült a legjobbakat kiválasztani, de még a legjobbak esetén sem jellemző a gyermekközpontúság

Ugyanakkor miközben elmondható, hogy az online kérdőívre válaszolók közül sikerült a legjobbakat kiválasztani, még a legjobbak módszertanára is jellemző, hogy elsősorban a pedagógus személyiségéhez kötött, nem pedig a tanulók igényeire reflektál elsősorban. A mester és a kutatótanár módszereiben eltér, a mesterpedagógusoknak javasoltak gondolkodtatnak és differenciálnak, de ez utóbbit nem hátrányos homogén közegben nem teszik.

4. ábra

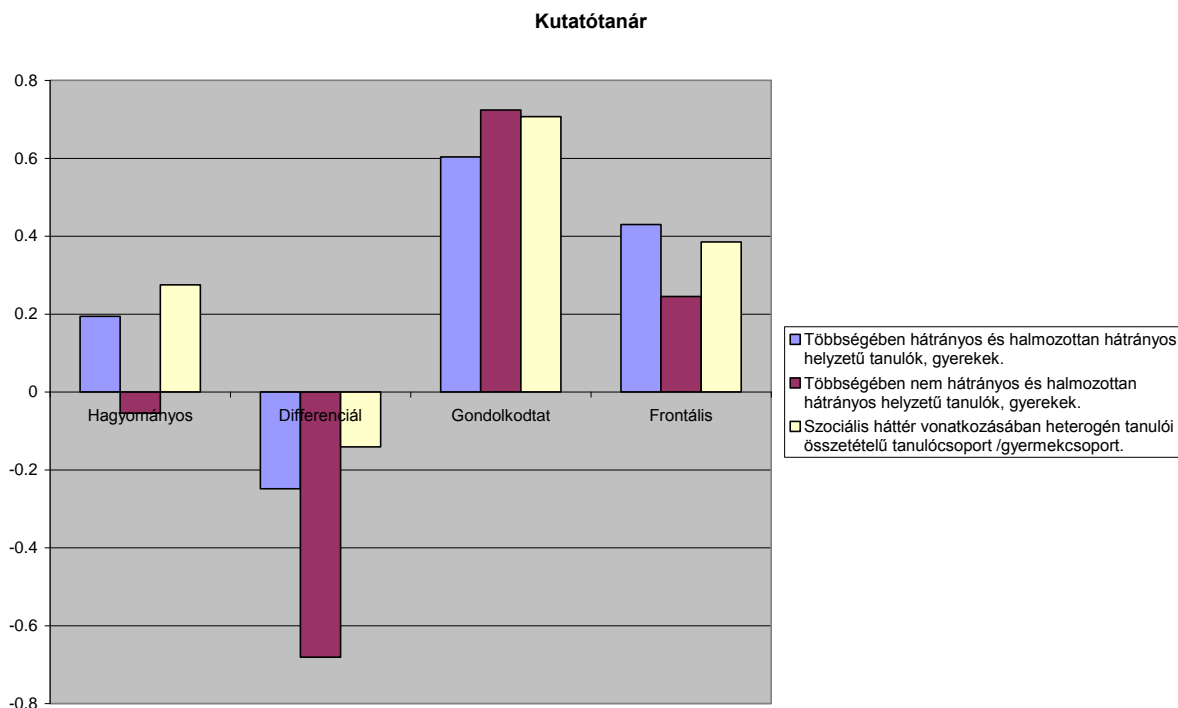
A mesterpedagógusok körében alkalmazott pedagógiai módszerek a tanulói összetétel függvényében

A kutatótanár tanulói összetételtől függetlenül gondolkodtat és frontálisan oktat, de nem jellemző rá a differenciálás.

5. ábra

A kutatótanárok körében alkalmazott pedagógiai módszerek a tanulói összetétel függvényében

A PhD-val rendelkezők minden körülmények közt inkább gondolkodtatnak, de nem differenciálnak, tanulói összetételtől függetlenül. Ugyanakkor jellemző, hogy a hátrányos helyzetű gyerekeket általában nem gondolkodtatják, helyette hagyományos módon vagy jobb esetben differenciáltan oktatják őket. A többségében nem hátrányos helyzetű közegben látványosan eltűnik a differenciálási attitűd. Ez vagy azt jelenti, hogy a differenciálást elsősorban a szociális helyzettel hozzák kapcsolatba a pedagógusok és így valójában a differenciálás még most is gyógypedagógiai célzatú, nem annyira korszerű módszerként működik.

Összességében elmondható, hogy sikerült a legkorszerűbb pedagógiai módszerekkel bíró pedagógusokat kiválasztani, akik jellemzően több időt szánának tanulásra, önképzésre és kutatásra, mint a nem kiválasztottak. Ugyanakkor viszont a kiválasztottakra is jellemző, hogy bár korszerűbb módszert használnak, de ez elsősorban saját habitusukon és nem az adott tanulói közeg igényén alapszik. Vagyis sikerült a legjobbkat kiválasztani, de még a legjobbak sem tökéletesek, bár korszerűbb módszereket használnak, de a gyermekközpontúság hiánya úgy látszik általános jelenség Magyarországon.